Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (devītā palāta)

2024. gada 11. jūlijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Fizisko personu aizsardzība attiecībā uz personas datu apstrādi – Regula (ES) 2016/679 – 2. panta 2. punkta c) apakšpunkts – Piemērošanas joma – Izņēmumi – Tikai personisks vai mājsaimniecisks pasākums – 4. panta 7. punkts – Pārzinis – Bijušais aizgādnis, kas savus pienākumus pildīja profesionālā statusā – 15. pants – Aizgādnībā esošas personas piekļuve datiem, ko šis bijušais aizgādnis ir savācis, pildot savus pienākumus

Lietā C-461/22

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Landgericht Hannover* (Hanoveres apgabaltiesa, Vācija) iesniegusi ar 2022. gada 28. jūnija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2022. gada 12. jūlijā, tiesvedībā

**MK**

pret

**WB,**

TIESA (devītā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*], tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] un L. S. Rossi [*L. S. Rossi*] (referente),

ģenerāladvokāts: P. Pikamēe [*P. Pikamäe*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– Eiropas Komisijas vārdā – *A. Bouchagiar*, *F. Erlbacher* un *H. Kranenborg*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – vācu.

## Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV 2016, L 119, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "VDAR") 4. panta 7. punktu un 15. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp Vācijā dzīvojošu aizgādnībā esošu fizisku personu MK un WB, viņa bijušo aizgādni, par šīs personas piekļuvi datiem un ar viņu saistītajai informācijai, ko WB bija ievācis laikā, kad viņš bija atbildīgs par MK aizgādnību.

### Atbilstošās tiesību normas

#### *Savienības tiesības*

3 Atbilstoši VDAR 18. apsvērumam:

"Šo regulu nepiemēro personas datu apstrādei, kuru veic fiziska persona tikai personiska vai mājsaimnieciska pasākuma gaitā un kura tādējādi nav saistīta ar profesionālu vai komerciālu darbību. Personiski vai mājsaimnieciski pasākumi varētu ietvert korespondenci un adrešu sarakstu turēšanu, vai sociālo tīklošanos un tiešsaistes darbības, ko veic saistībā ar šādiem pasākumiem. Tomēr šo regulu piemēro pārziņiem vai apstrādātājiem, kas nodrošina personas datu apstrādes līdzekļus šādām personiska vai mājsaimnieciska rakstura darbībām."

4 Šīs regulas 2. pantā "Materiālā darbības joma" noteikts:

"1. Šo regulu piemēro personas datu apstrādei, kas pilnībā vai daļēji veikta ar automatizētiem līdzekļiem, un tādu personas datu apstrādei, kuri veido daļu no kartotēkas vai ir paredzēti, lai veidotu daļu no kartotēkas, ja apstrādi neveic ar automatizētiem līdzekļiem.

2. Šo regulu nepiemēro personas datu apstrādei:

[..]

c) ko veic fiziska persona tikai personiska vai mājsaimnieciska pasākuma gaitā;

[..]."

5 Minētās regulas 4. pants "Definīcijas" izteikts šādā redakcijā:

"Šajā regulā:

[..]

7) "pārzinis" ir fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus; ja šādas apstrādes nolūkus un līdzekļus nosaka ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, pārzini vai tā iecelšanas konkrētos kritērijus var paredzēt Savienības vai dalībvalsts tiesību aktos;

[..].”

6 Šīs pašas regulas 15. pants “Datu subjekta piekļuves tiesības” noteic:

“1. Datu subjektam ir tiesības saņemt no pārziņa apstiprinājumu par to, vai attiecībā uz datu subjektu tiek vai netiek apstrādāti personas dati, un, ja tiek, datu subjektam ir tiesības piekļūt attiecīgajiem datiem un saņemt šādu informāciju:

[..]

3. Pārzinis nodrošina apstrādē esošo personas datu kopiju. [..]

[..]”

### *Vācijas tiesības*

7 *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilkodekss), redakcijā, kas publicēta 2002. gada 2. janvārī (*BGBl.* 2002 I, 42. lpp.; turpmāk tekstā – “*BGB*”), 1896. panta 1. punkta pirmajā teikumā paredzēts, ka tad, ja pilngadīga persona pilnībā vai daļēji nespēj pārvaldīt savas lietas psihiskas slimības vai fizisku, garīgu vai emocionālu traucējumu dēļ, aizgādnības lietu tiesa pēc šīs personas pieprasījuma vai *ex officio* ieceļ tai aizgādni.

8 Saskaņā ar *BGB* 1897. panta 1. punktu aizgādnības tiesa par aizgādni ieceļ fizisku personu, kas ir piemērota, lai tiesas noteiktajā pienākumu jomā juridiski rūpētos par aizgādnībā esošās personas lietām un personīgi rūpētos par viņu. Šī panta 6. punktā noteikts, ka personu, kas nodrošina aizgādnību savas profesionālās darbības ietvaros, ieceļ par aizgādni tikai tad, ja nav pieejama cita piemērota persona, kura labprātīgi vēlētos nodrošināt aizgādnību.

9 Saskaņā ar *BGB* 1902. pantu aizgādņa pienākumos ietilpst aizgādnībā esošās personas pārstāvība tiesā un ārpus tās.

## Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

10 WB, Vācijas advokātu, kurš bija MK personīgi pietuvināta persona, Vācijas tiesa iecēla par MK aizgādni profesionālās darbības ietvaros uz noteiktu laiku līdz brīdim, kad viņu atbrīvotu no šo pienākumu pildīšanas un tiktu iecelts jauns aizgādnis.

11 MK vēlas iesniegt prasību tiesā, lai saskaņā ar VDAR 15. pantu saņemtu pārskatu un piekļuvi viņa personas datiem, kurus WB ir savācis, pildot minētās funkcijas.

12 Šajā nolūkā MK iesniedza pieteikumu par juridisko palīdzību *Amtsgericht Hannover* (Hanoveres pirmās instances tiesa, Vācija), kura šo pieteikumu noraidīja, ciktāl tas attiecās uz piekļuves pieteikuma iesniegšanu saskaņā ar VDAR 15. pantu, pamatojoties uz to, ka aizgādnis, kas pilda savus pienākumus savas profesionālās darbības ietvaros, nav “pārzinis” šīs regulas 4. panta 7. punkta izpratnē. Turklāt minētajā regulā esot reglamentētas attiecības starp datu subjektu un pārzini. Saskaņā ar *BGB* 1902. pantu likumiski ieceltais aizgādnis esot attiecīgās personas likumiskais pārstāvis. Līdz ar to šīs personas datus aizgādnis varot apstrādāt minētās personas vārdā, jeb – kā to formulējušas Vācijas tiesas – bez “dihotomijas starp aizgādni un datu subjektu”.

13 MK pieteikuma par juridisko palīdzību noraidījumu apstrīdēja iesniedzējtiesā.

14 Šai tiesai ir šaubas par to, vai persona, kas profesionāli pildījusi aizgādņa pienākumus, var tikt kvalificēta kā "pārzinis" VDAR izpratnē.

15 Turklāt minētā tiesa jautā, vai, ņemot vērā VDAR 2. panta 2. punkta c) apakšpunktu, šī regula ir piemērojama pamatlietā, jo WB ir MK personīgi pietuvināta persona, tomēr formāli neuzdodot prejudiciālu jautājumu šajā ziņā.

16 Šajos apstākļos *Landgericht Hannover* (Hanoveres apgabaltiesa, Vācija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai atbilstoši likumam iecelts aizgādnis, kas šo darbību veic profesionālā statusā, ir pārzinis [VDAR] 4. panta 7. punkta izpratnē?

2) Vai tam ir jādod piekļuve datiem saskaņā ar VDAR 15. pantu?"

**Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību**

17 Eiropas Komisija uzskata, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu neatbilst Tiesas Reglamenta 94. panta c) punktam, jo tajā nav pietiekami aprakstīti iemesli, kas likuši iesniedzējtiesai šaubīties par attiecīgo Savienības tiesību normu interpretāciju, jo šī tiesa tikai kritizē *Amtsgericht Hannover* (Hanoveres pirmās instances tiesa) nolēmumu, nenorādot iemeslus, kas tai likuši apšaubīt pēdējās minētās tiesas sniegto VDAR interpretāciju.

18 Šai ziņā jāatgādina, ka, lai sniegtu valsts tiesai noderīgu Savienības tiesību interpretāciju, nepieciešams, lai valsts tiesa izklāstītu lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, uz ko attiecas tās uzdotie jautājumi, vai vismaz paskaidrotu šo jautājumu pamatā esošos faktu pieņēmumus. Prasības attiecībā uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu saturu ir skaidri noteiktas Tiesas Reglamenta 94. pantā, kam LESD 267. pantā paredzētās sadarbības ietvaros jābūt zināmam iesniedzējtiesai un kas tai stingri jāievēro (spriedums, 2016. gada 5. jūlijs, *Ognyanov*, C-614/14, EU:C:2016:514, 18. un 19. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

19 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa jautā, vai *Amtsgericht Hannover* (Hanoveres pirmās instances tiesa) sniegtā VDAR normu interpretācija, saskaņā ar kuru būtībā šī regula pamatlietā nav piemērojama un katrā ziņā bijušais aizgādnis nevar tikt uzskatīts par "pārzini" minētās regulas izpratnē, ir pareiza. Lai gan iesniedzējtiesa tik tiešām nav norādījusi iemeslus, kas tai liek šaubīties par šo interpretāciju, tomēr tā ir precīzi izklāstījusi *Amtsgericht Hannover* (Hanoveres pirmās instances tiesa) argumentāciju, kura ļauj saprast uzdoto jautājumu tvērumu.

20 Turklāt šo tiesību normu interpretācijai ir nozīme pamatlietas izspriešanā, jo MK iesniegtā pieteikuma par juridisko palīdzību mērķis ir iesniegt pieteikumu, pamatojoties uz VDAR 15. pantu, kura piemērošanai nepieciešams interpretēt jēdzienu "pārzinis" šīs regulas 4. panta 7. punkta izpratnē.

21 Līdz ar to lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

**Par prejudiciālajiem jautājumiem**

22 Ar saviem jautājumiem, kuri jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai VDAR 4. panta 7. punkts jāinterpretē tādējādi, ka bijušais aizgādnis, kurš savus pienākumus ir pildījis profesionālā statusā, attiecībā uz viņa aizgādnībā esošu personu jākvalificē kā viņa rīcībā esošo uz šo personu attiecināmo personas datu "pārzinis" šīs tiesību normas izpratnē un ka šo datu apstrādē jāievēro visas šīs regulas normas, it īpaši tās 15. pants.

23 Vispirms – atbildot uz šīs tiesas paustajām šaubām par VDAR piemērojamību tās izskatāmajā lietā, jāprecizē, ka saskaņā ar minētās regulas 2. panta 2. punkta c) apakšpunktu, kura tvērums ir izskaidrots tās 18. apsvērumā, šī regula nav piemērojama personas datu apstrādei, ko veic fiziska persona tikai personiska vai mājsaimnieciska pasākuma gaitā un kas tādējādi nav saistīta ar profesionālu vai komerciālu darbību.

24 Šo tiesību normu nevar interpretēt tādējādi, ka ar to no VDAR piemērošanas jomas tiek izslēgta aizgādņa darbība, ko profesionāli veic fiziska persona.

25 Iesniedzējtiesas minētais apstāklis, ka pamatlietā aplūkotais aizgādnis izvēlēts no viņa aizgādnībā esošajai personai personīgi pietuvināto personu loka, nevar atspēkot šo secinājumu.

26 Attiecībā uz jautājumu par to, vai bijušais aizgādnis, kas attiecībā uz viņa aizgādnībā esošo personu pienākumus pildījis profesionālā statusā, kvalificējams kā šīs personas datu "pārzinis", jānorāda, ka aizgādnim, ņemot vērā uzdevumus, kuri viņam uzticēti ar valsts tiesībām, jāveic dažādas darbības saistībā ar minēto personu, kuru ietvaros viņš arī nosaka šīs personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus VDAR 4. panta 7. punkta izpratnē.

27 Iesniedzējtiesas šaubas ir saistītas ar apstākli, ka saskaņā ar Vācijas tiesību normām par aizgādnību aizgādnis ir aizgādnībā esošās personas likumiskais pārstāvis un rīkojas tās labā un vārdā.

28 Tomēr, kā šī tiesa pati precizē, šajā gadījumā MK katrā ziņā lūdz piekļuvi ar viņu saistītajiem personas datiem, kas joprojām ir nevis viņa pašreizējā aizgādņa, bet gan viņa bijušā aizgādņa WB, kurš tagad ir atbrīvots no šiem pienākumiem, rīcībā.

29 Kā norāda Komisija, bijušais aizgādnis tātad ir trešā persona attiecībā pret personu, kura iepriekš atradās viņa aizgādnībā.

30 No tā izriet, ka bijušais aizgādnis – kas attiecībā pret viņa aizgādnībā esošo personu savus pienākumus pildījis profesionālā statusā – jākvalificē kā viņa rīcībā esošo šīs personas datu "pārzinis" un ka līdz ar to viņam šie dati jāapstrādā, ievērojot VDAR un it īpaši pienākumus, kuri tam ir noteikti saskaņā ar tās 15. pantu un kuri, iespējams, ir ierobežoti saskaņā ar šīs regulas 23. pantu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 16. janvāris, *Österreichische Datenschutzbehörde*, C-33/22, EU:C:2024:46, 54.–56. punkts).

31 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem jāatbild, ka Regulas 2016/679 4. panta 7. punkts jāinterpretē tādējādi, ka bijušais aizgādnis, kurš attiecībā uz viņa aizgādnībā esošu personu savus pienākumus ir pildījis profesionālā statusā, jākvalificē kā viņa rīcībā esošo uz šo personu attiecināmo personas datu "pārzinis" šīs tiesību normas izpratnē un ka šo datu apstrādē jāievēro visas šīs regulas normas, it īpaši tās 15. pants.

**Par tiesāšanās izdevumiem**

32 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (devītā palāta) nospriež:

**Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) 4. panta 7. punkts**

**jāinterpretē tādējādi, ka**

**bijušais aizgādnis, kurš attiecībā uz viņa aizgādnībā esošu personu savus pienākumus ir pildījis profesionālā statusā, jākvalificē kā viņa rīcībā esošo uz šo personu attiecināmo personas datu "pārzinis" šīs tiesību normas izpratnē un ka šo datu apstrādē jāievēro visas šīs regulas normas, it īpaši tās 15. pants.**

[Paraksti]